

Гуль І.Г. Теоретичне обґрунтування принципів та інструментів мисливської політики України / І.Г. Гуль // Сталій розвиток та екологічна безпека суспільства в економічних трансформаціях. Матеріали Другої науково-практичної конференції, м. Бахчисарай, 23-24 вересня 2010 р. / НДІ сталого розвитку та природокористування, РВПС України НАН України, Кримський інститут КНЕУ ім. Вадима Гетьмана. – Сімферополь: Фенікс, 2010. – С. 334-337.

УДК 630*15:630*6

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРИНЦИПІВ ТА ІНСТРУМЕНТІВ МИСЛИВСЬКОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

І.Г. Гуль

Національний лісотехнічний університет України

Негативні тенденції, які склалися на сучасному етапі розвитку світової економіки і супроводжуються нераціональним використанням природних ресурсів, деградацією навколишнього природного середовища, глобальним потеплінням планети призводять до кардинального переосмислення світовою спільнотою своїх дій та пошуку шляхів вирішення даних проблем. Для ефективного провадження мисливської політики, а також вирішення завдань щодо сталого природокористування, принципи якого були проголошені на Міжнародній конференції ООН в Ріо-де-Жанейро (1992) і підтримані на конференціях міністрів європейських країн, що відбулися в Гельсінкі (1995), Лісабоні (1998), Йоганнесбурзі (2002), Відні (2003), а також конференції ООН зі зміни клімату (Копенгаген, 2009), потрібно, перш за все, здійснити структурну перебудову економічного механізму держави спираючись на ефективну систему принципів та інструментів, які б сприяли розвитку ринкових відносин та екологічно збалансованого природокористування.

Оскільки політику щодо розвитку сільського господарства називають аграрною, а щодо лісового господарства – лісовою, то вповні логічно політику щодо розвитку мисливського господарства називати мисливською. **Мисливська політика – це сукупність принципів і інструментів, за допомогою яких здійснюється захист інтересів світової спільноти (міжнародна мисливська політика), національних інтересів України (національна мисливська політика), інтересів місцевих громад**

(регіональна мисливська політика) та суб'єктів, що здійснюють відтворення, охорону і використання мисливських угідь (локальна мисливська політика).

На основі аналізу наукових праць з екологічної, лісової, економічної, соціальної та інших політик нами теоретично обґрунтовані принципи, на яких повинна базуватися мисливська політика, зокрема такі: організація мисливського господарства на засадах ринкової економіки; використання лише екологічно доступних ресурсів мисливської фауни; сприяння екологізації розвитку мисливського господарства; збереження біорізноманіття тваринного та рослинного світу мисливських угідь; збереження культурної екологічної спадщини на теренах мисливських угідь; дотримання національних традицій в процесі відтворення, охорони і використання мисливських угідь; дотримання етичних норм у процесі полювання; недискримінаційного ставлення до мисливських угідь всіх форм власності; державного сприяння розвитку мисливського господарства; інтеграції мисливської політики з лісовою, аграрною, водною, рекреаційною, торгівельною та іншими політиками; врахування впливу мисливського господарства на довкілля; сталого екологічно збалансованого відтворення і використання ресурсів мисливських угідь; збереження екологічної ніші мисливських тварин.

Під інструментами мисливської політики ми розуміємо сукупність екологічних, економічних, правових, адміністративних, соціальних та інших важелів, які спрямовані на ефективне використання, охорону та відтворення ресурсів мисливського господарства. На основі аналізу праць зарубіжних та вітчизняних авторів пропонуємо поділити інструменти мисливської політики на такі групи: правові, адміністративно-контролюючі, економічно-стимулюючі та інструменти переконання, які в свою чергу поділяються на обов'язкові та добровільні. Обов'язкові інструменти мисливської політики, спираючись на міжнародні конвенції та угоди, національну нормативно-правову базу примусово зобов'язують користувачів мисливських угідь до раціонального, екологічно збалансованого ведення мисливського господарства. Добровільні

інструменти повинні не зобов'язувати, а стимулювати користувачів мисливських угідь до ведення мисливського господарства на засадах ринкової економіки, таким чином опосередковано впливаючи на дії суб'єктів господарської діяльності.

Правові інструменти мисливської політики визначаються чинним національним законодавством та міжнародними домовленостями в сфері природокористування. Вони забезпечують правове регулювання використання, охорони і відтворення ресурсів мисливського господарства, а також є політичним підґрунтям для ефективного формування екологічної та мисливської політики.

Адміністративно-контролюючі інструменти мисливської політики – це інструменти, які безпосередньо регулюють відносини між суб'єктами економічної діяльності у сфері ведення мисливського господарства. Ці інструменти виконують переважно контрольну-регулюючу функцію в межах певних встановлених правил, вимог, інструкцій, стандартів та інших офіційних документів, які визначаються та затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі мисливського господарства та полювання.

Економічно-стимулюючі інструменти мисливської політики представлені сукупністю економічних важелів, що впливають на фінансові результати суб'єктів господарської діяльності і спрямовані на стимулювання їхньої діяльності на засадах ринкової економіки в екологічно сприятливому напрямку. Нами виділені такі основні підгрупи економічних інструментів мисливської політики:

- платежі – грошова сума, яка справляється із юридичних чи фізичних осіб за використання природних ресурсів та можливості здійснення ними виробничо-господарської діяльності (у нашому випадку це є плата за спеціальне використання мисливських угідь та фауни, а також на попередження негативних впливу на довкілля);

- податки та збори – розглядається нами як фінансовий інструмент мисливської політики, що носить характер обов'язкового і стосується безпосередньо системи оподаткування та сприяє нагромадженню коштів для раціонального використання, охорони та відтворення ресурсів мисливського господарства;

- фінансова допомога – розглядається нами як фінансовий інструмент мисливської політики, що дозволяє нагромаджувати і використовувати фінансові ресурси для реалізації поставлених завдань у галузі мисливського господарства та полювання. Розрізняють поворотну та безповоротну допомогу;

- ринкові стимули – інструменти мисливської політики, що сприяють розвитку нових ринків і впливають на зміну попиту та пропозиції на продукцію (послуги) мисливського господарства;

- економічні санкції за екологічні порушення – матеріальні відшкодування (штрафи), що справляються з суб'єктів господарської діяльності за порушення законодавства у сфері природокористування для ліквідації або попередження негативних екологічних ефектів.

Інструменти переконання передбачають формування мисливської політики з врахуванням суспільного значення мисливських угідь та мисливських тварин, а також виховання у суспільства бережливого ставлення до природних ресурсів. Ці інструменти повинні спрямовуватися, перш за все, на попередження негативного екологічного впливу на навколишнє природне середовище не за допомогою тиску на користувача, а шляхом соціальних мотивацій, екологічної інформованості суспільства, формування моральних принципів та переконання суб'єктів природокористування тощо.

Висновки: 1. Впровадження в практику принципів мисливської політики сприятиме організації та розвитку мисливського господарства на засадах ринкової економіки та зміцнення його позицій як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. 2. Формування ефективної системи інструментів не можливе без врахування національних особливостей ведення мисливського господарства та глибоких знань з екологічної, економічної, лісової та інших

політик, які тісно взаємозв'язані з мисливською політикою. 3. Правильно розроблена система інструментів, впровадження нових ефективних та вдосконалення вже існуючих інструментів дозволить прискорити перехід від старих методів господарювання до нових на засадах сталого екологічно збалансованого розвитку.